

LÁZÁR BALÁZS

Piros ruhában, szerelemben

Azon a képen a hatvanas évek elejéről, a dubrovniki bástyán, ahogy Amy jellegzetes kalapjai egyikében, félprofilban tekint a tengerre, Sándor pedig kicsit elfordulva, s jobb kezének ujjai közt hanyagul lóg az elmaradhatatlan cigaretta. Látszólag ő is a messzeséget szívja magába, de szeme mintha befelé nézne, inkább belső tengerek felé árad az a pillantás. A kép első látásra idilli: szikrázó napsütés, tengerillat, romantikus bástyafok, Amy szája szegletében egy fűszálnyi mosoly. „*A fény mosolygó, mennyei, / de mégis haldokol. / Sorsom hiába pusztai, / itt éltem, vagy sehol*” – szólhatnának erről a kimetszett tér-időről a weöresi sorok, de mégis, mintha az *Ars poetica* „*Örökléte dalodnak emlékezet nem adhat*” kezdősora villanna tekintetében, vagy *Az élet végén* című vers erőtlén, rezignált lázadása égne a sűrű, mediterrán mozdulatlanság mélyén: „*Átbóiskoltam teljes életem (...) semmit se tettem, csak történt velem (...) Sívölvény-kortól fogva mostanig / asszony-kormány pólyált vattába...*” De ez a néha talán fullasztónak érzett „vatta”, az anyai melegség vattája mentette meg a kis Sándort és költői tehetségét az őt gazdálkodásra szánó huszártiszt apa keménységétől, s mentette meg később, felesége szinte mindenre kiterjedő „anyai” figyelme a kisfiús érzékenységű felnőtt Weörest az izzó szeszek kegyetlen csábításától is.

Első közös utazásuk nem sokkal egybekelésük után, ösztöndíjasként, a második világháború utáni Rómába, a Római Magyar Akadémiára vezetett 1947-ben. E hosszúra nyúlt nászút önmagát is értelmezni akaró szerelmi kavargása a *Canzone* című Weöres-vers, *Feleségemnek* alcímmel: „*Még nem tudom, hogy mennyi vagy nekem, / ó hallgat még felőled benn a lélek, / mely fátylat von köréd, szerelmem, / s még nem tudom, hogy néked mennyit érek, / jósorsodat hozom, vagy tán halálom / arany s gyémánt díszét, még nem tudom: / új mézes fájdalom indái közt nehéz utat találnom*” – vall a *Dal* első versszaka a kezdeti időszakról. S micsoda társaság gyült össze Olaszországban! Kardos Tibor, a római magyar Akadémia vezetője Catániában költői estet szervezett számukra Nemes Nagy Ágnessel, Lengyel Balázssal,

Csorba Gyözővel, Takáts Gyulával, s velük volt Ferenczy Béni felesége, akik előtt Sándor a következő komoly írásbeli ígéretet tette: „*Feleségemnek ezenel megígérem és megfogadom, önszántamból és saját tervemből, hogy: egy nap fél liter bornál többet nem iszom, kivéve havonta egyszer, de akkor sem berúgásig. Berúgni maximum félévente egyszer.*”

Amy szilárd jelleme tehát már ekkor „bevattázta”, védőburokként óvta a még mindig fiatal Weörest belső démonaitól és a külvilág veszélyeitől, azt a zseniális költő- és élettársat, aki már 18 évesen a Nyugatban publikált, 22 évesen Baumgarten-díjas volt, és 26 évesen doktorált híressé vált dolgozatával, *A vers születésével*. Szükség is volt a védelmező szigorra, hiszen 1948, a fordulat éve után polgári származása miatt nem jelenhetett meg, s ez akár személyes katasztrófába is sodorhatta volna Weörest, ha nincs a házasság-burok. Így aztán a megélhetési kényszer és Kodály ajánlata, hogy népzenei gyűjtésekre írjon verseket, melyek a kotta mellett megjelenhettek, vezetett el egy új gyerekvers-univerzumhoz, a *Bóbitához*, a gyermektelen házaspár gyermekké tevő anya–fiú viszonyából is előcsalogatva talán e verseket. S bár gyerekekről nem gondoskodhattak, állatszeretetük legendás volt a rózsadombi házban, macskáik – a cipőben talált kölyökmacsoktól kezdve, akit ezután Cip-Cipnek hívtak – élményszinten jelentek meg mindkettőjük játékos verseiben.

Minden sikeres férfi mögött áll egy nő – tartja a mondás, s valóban: Károlyi Amy legnagyobb életműve maga Weöres Sándor volt. Igaz ez talán még akkor is, ha tudjuk, hogy a gyermekversekben és műfordításokban is társként működő költőfeleség, a költőóriás férj halála után, mintegy felszabadulva a zseni nyomása alól írta legnagyoszerűbb verseit, s vált maga is szuverén költővé. Így ír Amy Sándorról, *Requiem élőkért* című könyvének fűlszövegében: „*Ezt a szivárványszín csillagjátékot Weöres Sándornak hívták. Múlt időben. Most pedig együtt barangol Akhillésszel az alvilág ezüst mezőin, ahova nem vitt más útravalót, mint a tenyerem melegét.*”

A sors kegyetlensége, hogy egy lábtörés miatt nem lehetett ott imádott férje temetésén 1989. február 9-én. Aztán 14 évvel később követi őt. Egy költészeti korszak, egy sugárzó házaspár-legenda ér véget ekkor, de valahol immár örökre várnak, s talán örökre egymásra is találunk „*piros ruhában, szerelemben...*”